

Slovo k povzbuzení na neděli 22. října 2023, na 29. neděli v mezidobí – A
Biblická čtení: Iz 45,1.4-6; Ž 96; 1Sol 1,1-5b; Mt 22,15-21

Milé sestry, milí bratři,

«dávejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu» je dalším z velmi známých a tolikrát komentovaných a také různě (a možná někdy i hrůzně) interpretovaných a využívaných (či zneužívaných) výroků Pána Ježíše. Už jen proto je dobré se nad ním zastavit.

Zaprvé je bezpochyby Kristovou **rekcí na léčku** ze strany farizeů («Farizeové se uradili, jak by ho chytli za slovo... Ježíš prohlédl jejich zlý úmysl a odpověděl»). Na jedné straně denáru byla totiž vyražena podobizna **císaře Tiberia**, na rubu vyobrazení římského velekněze s císařovnou-matkou. **Placení daně císařovi** Židy nenáviděných Římanů mohlo být chápáno jako **zrada** národa a dokonce jako **modloslužba**. Zároveň toto placení vyžadovala světská spravedlnost a také kontrolovala. Proto – z pohledu farizeů – ať by Pán Ježíš odpověděl tak či onak, bylo by to vždy špatně; buď by byl označen za zrádce židovského monotheismu i národa anebo za buřiče a nepřítele impéria.

V Kristově odpovědi farizejským učedníkům a herodovcům je ale bezpochyby skryto **mnohem více** než jen nějaká obratná diplomatická formulace, která mu umožnila nenechat se chytit do nastavené smyčky. Je součástí **evangelia** a její základní myšlenka – dávat Bohu to boží a císařovi, světskému vládci či světu to jejich – navíc **ještě vícekrát** zarezonuje v některých novozákonních listech jakož i apokryfních spisech nejranějšího křesťanství. Velmi podobnou formulaci slyšíme například **v listě Římanům** («dávejte každému, co mu náleží: komu daň, tomu daň; komu poplatky, tomu poplatky; komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest»), o povinnosti **ctít také krále** čteme třeba i v Prvním listě Petrově. Apokryfní takzvané Tomášovo evangelium pokyn dávat Bohu to boží navíc rozvíjí ve smyslu, že to Boží je poslušností jeho příkázáním, což je víc než povinnost vůči císařovi.

Ježíšova slova tak byla v dějinách zpravidla **interpretována**, že křesťan má opravdu povinnosti i vůči světským vládcům a společnostem, jichž je součástí, které má plnit, pokud ovšem tyto povinnosti nejsou proti jeho křesťanskému svědomí, proti zásadám evangelia.

I to lze v Kristových a Pavlových či Petrových biblických slovech určitě číst.

Ale možná přeci jen **ještě něco víc**, ještě něco mnohem **obecnějšího**. Co už ostatně napovídá i rozvedení Ježíšových slov apoštolem Pavlem: «Dávejte každému, co mu náleží». Tedy dávejte všem a všemu, co jim **náleží**, co je **respektuje** a co oni **potřebují**: Bohu, druhým lidem, císaři, životu kolem sebe, flóře, fauně, přírodě, světu, věcem, prostě všem a všemu. A **co jim všem náleží?** I to nám evangelium různými slovy jasně říká na mnoha místech a svatý Pavel hned o verš dál pregnantně formuluje: «Nebud'te nikomu nic dlužni, než vzájemnou lásku».

Pak je v dnešní výzvě vlastně skryto to úplně nejdůležitější z celé morálky, zvláště té evangelijní: Apel, pozvání, příkázání, určení **dávat všemu a všem lásku**. Bohu jaká přísluší Bohu, **císaři** jaká císaři. **Člověku**, jaká náleží člověku, každému člověku, **zvířeti** tu jemu příslušnou, **tvorům, věcem světu** podle toho, **čím a kým jsou**.

Láska, její forma a uskutečňování tak **nemají** být primárně určeny tím, co o tvorech a věcech soudíme, jakou hodnotu jim **my** přiřkáváme či do nich vkládáme, anebo naším chtěním či nechtěním v dané situaci. Ale **jimi samotnými**, jejich potřebami zde a nyní, jejich přirozeností, hodnotou, jakou mají. Bůh jako Bůh, člověk jako člověk, svět jako svět.

Něco takového zní možná docela samozřejmě, ale možná už tak samozřejmým zdaleka není. Vždyť jak často – v teorii i praxi – má **člověk tendenci mírou** svého jednání **činit** především sebe, jen svůj názor, svůj aktuální náhled **mnohem více**, než aby pokorně a poctivě hledal ve světle evangelia, co Bůh od nás právě teď žádá a lidé a svět kolem nás opravdu potřebují.

«Dávejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu» nám tak připomíná, abychom se snažili svým jednáním **reagovat** na to, kým a čím tvorové a věci skutečně **jsou**, ptali se na

jejich aktuální i trvalé **potřeby**. A odpovídali na ně **účinnou láskou**. Ta – na rozdíl od pouhé spravedlnosti, která už sama o sobě je veliká – (láska) chce totiž dávat nejen to, co našemu okolí **náleží**, ale ještě **štedře víc**: Činy velkorysé lásky, která nejen respektuje, ale i **prospívá a pomáhá**, kde je potřeba, a to i aniž by z toho něco měla.

Jinými slovy, **normou** jakékoli skutečné lidské etiky by měla **skutečnost sama**. Ne tedy naše názory, náhledy, příslušnosti, pocity či přání. A už vůbec ne nějaké ideologie, tím méně nějak zvrácené. Na **skutečnost** a její **potřeby** má člověk **reagovat**, a to **láskou**. O tom nás učí **evangelium**, o čemž asi nemůže být pochyb.

Bůh a Boží věci mají hodnotu samy v sobě, a to **Boží**. Každý **člověk** má hodnotu sám v sobě, bez ohledu na tom, co si o něm myslíme, jak nám je či není sympatický, co do něj jakkoli projikujeme. Podobně **svět** a **věci** kolem nás. Naši první **otázkou** by tak mělo být, co oni a ony **jsou**, a druhou, co oni a ony **potřebují**. **Odpovědí** by měly být naše **činy lásky**.

Rozpoznat to vše v **konkrétní** situaci samozřejmě vůbec **není lehké**. A aspoň něco **dobrého** chtít učinit **někdy není možné** bez pověstné „ztráty kytičky“. Bez toho, aniž by se člověk nějak **zašpinil**, v některých věcech **pochybil**, chce-li snad důležitější a lepší vykonat. I to totiž v tomto světě patří ke snaze dávat to boží Bohu a císařovo císaři, Bohu, lidem a světu to jejich naší dlužnou lásku.

Krásným příkladem snahy o to nám může být například včerejší světec, **blahoslavený Karel Habsburský**, císař rakouský. Je příkladem člověka, který Boží prozřetelností, jak svůj úděl chápal, byl vržen do situace, ze které nemohl vyjít čistý, a přesto bylo nutné se o něco dobrého aspoň pokusit. Vlády rakouského mocnářství se ual, ač k tomu zprvu vůbec nebyl určen, po smrti svého prastrýce Františka Josefa I. v listopadu roku 1916. Byla to zoufalá doba. Již třetím rokem zuřila stále jasněji nesmyslnější Velká válka mající na svědomí již milióny mrtvých. Karel nebyl do té doby ani přizván k zásadním jednáním a válečným poradám, monarchie se pomalu ale jistě rozpadala. Neměl příliš možností dobrých rozhodnutí, okolnosti a lidé kolem něj mu nedovolovaly je uskutečnit. Přesto se o něco snažil, o dosažení maxima možného. Nebyl-li vyslyšen rakouskou a německou generalitou ve svých snahách o mír a byl-li obviňován ze zbabělého pacifismu, snažil se aspoň, nakolik to bylo v jeho moci, zmírňovat utrpení lidí. Na frontě i v zázemí. Když viděl následky, přísně zakázal aspoň použití bojových plynů pro své armády, odmítal totální ponorkovou válku. A tak dále. Většina jeho snah ale troskotala na nepřijetí, neochotě je uskutečnit. A navíc na mnohé bylo již pozdě. Známy je citát francouzského básníka Anatola France: «Císař Karel byl jediným slušným člověkem, jenž se sám postavil do čela armády, ač byl spíše jako světec a nikdo mu nenaslouchal. Upřímně toužil po míru, a proto byl opovrhován celým světem. Byla zde veliká šance, která však byla promarněna».

Nejde snad až tak o to – pro nás, obyčejné lidi, kteří nestojíme v čele států ani armád – činit nyní paralely se současnými válkami, ale vzít si **Karla jako příklad** člověka, který z tohoto světa a poslání v něm **neutekl**. Člověka, který se i ve složité a nakonec bezvýhodné situaci stále **ptal**, co po něm chce Bůh – o jeho zbožnosti jsou mnohá svědectví – , a snažil se **jednat** tak, co považoval za správné, za **přiměřené** skutečnosti, čím si myslel, že **pomůže** lidem a světu. Tedy snažil se ve své vlastní vrženosti do dějin dávat Bohu to Boží a císařovi, respektive lidem a světu to jejich. Podle skutečnosti. Snažil se ve válce o **mír** a v běsnění o **zmírnění utrpení** lidí. Nevyšel z toho všeho čistý, jako císař válečné mocnosti ani nemohl. Ale přesto věříme, že je v nebi i jako příklad hodný **následování**.

Milé sestry, milí bratři, zkusme i my **dávat, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu**. Dávejme **lásku**, kterou jedinou jsme Bohu, lidem, všem lidem i celému světu kolem sebe **dlužni**. Lásku, jejíž projevy se **neřídí** primárně **námi** samotnými, ale tím, co **chce** po nás **Bůh** a co od nás **lidé, svět, doba** a **skutečnost** se svými okolnostmi **potřebují**. V tom je ostatně skrytá celá **morálka**. Nejen ta křesťanská, ale všelidská, lidská, snad boholidská...